

21.11.2011

Valtioneuvoston kanslia

Viite: Valtioneuvoston kanslian tietopyyntö 28.10.2011 (VNK/1268/43/2011)

1. Lähtökohta

Suomen Akatemia pitää hyvin tärkeänä, että tutkimukseen ja kehitystyöhön liittyvät seikat ja tutkimuksen tuottamat tulokset otetaan näkyvällä tavalla huomioon, kun valmistellaan hallituksen tulevaisuusselontekoa. Koulutuksen ja tieteellisen tutkimuksen muodostama henkinen pääoma ovat välttämätön pääosin julkisen vallan rahoittama investointi ja perusta, kun rakennetaan maamme mahdollisuuksia kohdata tulevaisuuden talouteen, kansalaisten hyvinvointiin ja ympäristön kestävyteen liittyvät haasteet. On myönteistä, että luonnoksessa tulevaisuusselonteon sisällöksi tämä tunnustetaan.

2. Suomen Akatemiassa käynnissä olevat ja valmistuneet tulevaisuusselonteon kannalta merkitykselliset hankkeet

Maamme yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa on Suomen Akatemian rahoituksella **meneillään yli 2000 monivuotista tutkimushanketta**, jotka edustavat kaikkia tieteenaloja. Monilla niistä saattaa olla yhteyksiä tulevaisuusselonteon tematiikkaan. Akatemian meneillään olevien tutkimusohjelmien teemoina ovat esimerkiksi Kestävä tuotanto ja tuotteet (2006–2013), Kestävä energia (2008–2012), Työn ja hyvinvoinnin tulevaisuus (2008–2011), Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys (2010–2014), Kansanterveyden haasteet (2009–2012) sekä Ilmastonmuutos – vaikutukset ja hallinta (2011–2014). Akatemia osallistuu myös yhteiseurooppalaiseen Itämeri-tutkimusohjelmaan (2010–2016).

Suomen Akatemiassa on meneillään **Suomen tieteen tila ja taso 2012 -arviointi**, jossa tuotetaan tietoa

- Suomen tutkimusjärjestelmän rakenteesta, tutkimuksen vaikuttavuudesta sekä asemoitumisesta kansainvälisesti,
- tieteenalojen vahvuuksista, heikkouksista sekä siitä, minkälaisin toimenpitein tieteenaloja tulisi kehittää, jotta tutkimuksen laatu ja vaikuttavuus vahvistuisivat sekä
- suomalaisen tutkimuksen vahvuuksista ja heikkouksista sekä kehittämiskohteista yhteiskunnan ja ihmiskunnan suurten haasteiden aloilla.

Tavoitteena on, että arviointiprosessi mahdollistaa tieteenalojen laadun pitkäjänteisen seurannan ja antaa pohjaa tiedepoliittiselle päätöksenteolle. Arviointi valmistuu vuoden 2012 lopulla ja sen tulokset ovat hyödynnettävissä sekä kansallisen tason, Suomen Akatemian että yliopistojen ja tutkimuslaitosten strategioiden suunnittelussa ja toimeenpanossa. Tämä selvitystyö yhdessä muiden meneillään olevien arviointien ja kehittämistoimien kanssa muodostavat perustan, jonka pohjalta valmistellaan opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla tiedepoliittinen toimintaohjelma. Toimintaohjelma valmistuu vuoden 2012 loppuun mennessä.

Suomen Akatemia ja Tekes ovat toteuttaneet yhteistyössä Suomen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän vaikuttavuus ja indikaattorit – hankkeen (VINDI). Hankkeessa on tarkasteltu tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vaikuttavuutta ja sitä kuvaavia indikaattoreita neljällä erikseen nimetyllä vaikuttavuusalueella: 1. talous ja uudistuminen, 2. ympäristö, 3. hyvinvointi ja 4. tieto, sivistys ja kulttuuri. Hankkeen loppuraportti esitellään Tutkimus- ja innovaationeuvostolle joulukuussa 2011.

3. Suunnitteilla tai valmisteilla olevat tulevaisuusselonteon kannalta merkitykselliset hankkeet

Suomen Akatemia valmistautuu osallistumaan pääministerin ja Valtioneuvoston kanslian asettamaan kansainväliseen yhteisselvityshankkeeseen **Suomen kasvun malli** yhteistyössä Tekesin ja Sitran kanssa. Hankkeen nimenomaisena tavoitteena on tukea Suomen hallituksen tulevaisuusselonteon käynnistämää laaja-alaista selvitystä ”Suomen kasvun mallista”. Hankkeen lopputulokset julkistetaan vuonna 2014.

Tekes ja Sitra ovat valmistelleet alustavasti yhteistä **ennakointihanketta, jonka tavoitteena on tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tulevaisuuden suuntien ennakointi** sekä tulevaisuuden relevanttien teemojen etsintä. Päätöstä hankkeen toteuttamisesta ei ole Suomen Akatemiassa vielä tehty.

4. Suuret haasteet

Suomen Akatemian hallitus on nimennyt **suuria ihmiskunnan ja suomalaisen yhteiskunnan haasteita**, joiden aloilla Akatemia ryhtyy lähivuosina erityisiin tutkimuspoliittisiin toimiin esimerkiksi käynnistämällä tutkimusohjelmia. Tällaisiksi haasteiksi on nimetty 1. Pohjoinen ilmasto ja ympäristö 2. Kestävä energia 3. Kulttuurien vuoropuhelu 4. Terve arki kaikille 5. Oppiminen ja osaaminen mediayhteiskunnassa sekä 6. Väestön ja yksilön ikääntyminen. Edellä mainittu Tieteen tila ja taso –selvitys tulee myös sisältämään osion, joka kuvaa suomalaisen tutkimuksen sijoittumista näille aloille.

Suomen Akatemia toimittaa mielellään lisämateriaalia edellä kuvatuista arviointi- ja selvityshankkeista tulevaisuusselonteon valmistelua varten. Lisätietoja antaa strategijahtaja Leena Treuthardt p. (09) 7748 8315, leena.treuthardt@aka.fi.

Pääjohtaja

Markku Mattila

Strategijahtaja

Leena Treuthardt